

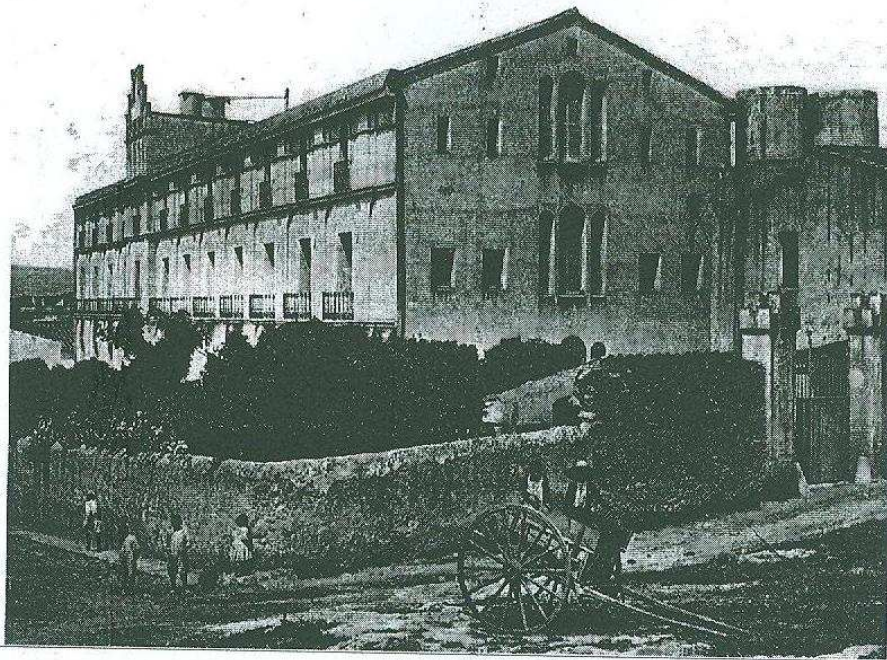
«Mare de l'aigua tèbia, provoques des de l'albor dels segles desitjos i desficiis»

Des que al 1845 Caldes va veure sorgir el negoci entorn l'explotació de l'aigua termal, l'administració local lluita per obtenir un usdefruit d'un recurs públic sotmès a concessions

Mare de l'aigua, tèbia, co-bejable. Caldes, provoques des de l'albor dels segles desitjos i desficiis», resa un adagi de Francesc Danés escrit per a una cantata interpretada per l'Orquestra Jove de la Selva. Poques vegades s'haurà exposat de manera tan poètica el conflicte que sacseja el d'altra banda tranquil municipi de Caldes de Malavella respecte de l'ús i el gaudi d'un dels seus recursos més preuats: les deus d'aigua termal, calenta i amb gust i olor mineral, que es gesten durant uns 50 anys a 1.000 metres de profunditat per ressorgir a diferents indrets del municipi. Un recurs públic sotmès a concessions del qual l'Ajuntament treu un nul rendiment.

La batalla lliurada recentment arran els drets d'aprofitament de l'aigua entre els dos balnearis que resten a la localitat —van arribar a ser tres, i podrien tornar a ser-ho d'aquí poc: però la imponent figura d'un dels pioners, el balneari Soler, l'establiment on fins els anys 70 acudia el client de menys poder adquisitiu, ja fa temps que no s'aixeca per sobre els teulats del centre de la vila i ha estat substituït per blocs de pisos— ha reobert el debat. Deixant de banda que es coneix l'ús de l'aigua de Caldes des de l'època del Paleolític superior —entre 30.000 i 10.000 anys enrere un home ja biològicament modern es va establir a tocar del petit rierol d'aigua calenta del Puig de les Ànimes— i que els romans, que van fer de la neteja corporal un plaer sensual, van deixar-hi petja en forma d'unes magnífiques termes que ara s'estan recuperant, l'aigua calenta i bicarbonatada de Caldes esdevé un dels motors fonamentals de l'economia local a partir de 1845.

D'aquell any data el permís que va demanar Francesc Dillet per canalitzar l'aigua de la Font de la Mina —que ara és la font,

VILA DE BALNEARIS. El primer balneari de Caldes, can Soler, va desaparèixer fa dècades.

► **La reclamació es basa en la necessitat de controlar la indústria perquè no privi d'aigua les fonts públiques amb la sobreexplotació de les deus**

valgui la redundància, del conflicte entre el balneari Prats i el grup Vichy Catalan: Vichy ostenta per manament judicial la propietat de la deu i el dret a tallar el sumistre a Prats— per posar a casa seva unes banyeres públiques perquè, previ pagament, la gent pogués banyar-s'hi. Al cap dels anys, l'establiment esdevindria el primer balneari de Caldes de Malavella,

can Soler. Fins aquell moment, la gent de Caldes transportava en galledes l'aigua termal per banyar-se a casa, tot i que a principis del segle XIX altres municipis termals de Catalunya ja comptaven amb una àmplia infraestructura comercial entorn les cases de banys. Ja al 1817, Caldes de Montbui ja gaudia de cinc establiments de banys privats i un altre, l'Hospital de la Caritat, d'ús públic.

En pocs anys, però, l'aigua que s'havia fet servir per rentar la roba per les seves propietats blanquejadores, o que havia estat bona només perquè en begües el bestiar o per regar els camps, va passar a ser bona per guarir els fetges o els ronyons més distingits del país. La mateixa dècada, la família Prats ca-

nalitza l'aigua de la mateixa font per erigir els Baños Prats. Els primers anys d'obrir aquests establiments, hi feien estada unes 400 persones anuals. L'afluència de turistes a la recerca de l'aigua curativa també donaria lloc, al cap de pocs anys, al negoci immobiliari. La lírica configuració d'alguns carrers del centre de Caldes, plagats de coquetes casetes modernistes, es deu tant a la construcció de xallets d'estiueig per part de famílies adinerades, com a l'erigiment d'habitatges destinats al lloguer per setmanes per tots aquells qui acudien a Caldes però no volien —o no podien— allotjar-se als hotels. Amb la inauguració, el 1901, del balneari Vichy Catalán, Caldes va assolir el seu zenit com a destina-

ció turística sanadora.

El desig dels pacients per prosseguir amb la presa de les aigües miraculoses un cop retornats a casa va donar lloc a l'inici de l'activitat embotelladora. La família Pla i Deniel aconseguí autorització per explotar les seves aigües amb qualificació de medicinals el 1870. És l'origen de l'aigua de Sant Narcís, que pren el nom de la font d'on brolla. El 1890, i arran un acord amb l'Ajuntament, el propietari cedeix dues plomes d'aigua diàries —entorn de 4.300 litres— a la població. L'any 1894, Vichy embotellava 56.000 unitats anuals. Fregant el milió d'unitats venudes l'any a la dècada dels anys 10 del segle XX; l'aigua de Caldes comença a ser falsificada i es detecta que a començos de tot Catalunya es venen aigües de procedència desconeguda emparant-se en el nom i la popularitat de les caldenques. El 1917 els propietaris de l'aigua Imperial proposen a l'Ajuntament la creació d'un precinte municipal a canvi del qual el consistori rep un centímet de peseta per unitat. Es tracta d'un dels pocs capítols en què Caldes ha tret un rendiment directe de l'explotació de les seves aigües, un recurs públic però sotmès a concessions llargues en base la titularitat dels terrenys on aflu-

La sobreexplotació

La sobreexplotació de les fonts va portar a la preocupació, a partir de mitjan segle XX, a causa de la poca quantitat d'aigua que brollava a les fonts públiques: la Mina, Sant Narcís i Bullidors. La preocupació dura fins avui dia. Tot i que ha estat una lluita entre balnearis el que ha popularitzat els darrers dies el conflicte existent per la titularitat i l'explotació de les aigües caldenques, i que amb la generalització de l'aigua corrent la utilitat de les fonts públiques és relativa, Caldes no vol que les fonts s'assequin. Els primers consistoris de la democràcia van reprendre la lluita perquè la Generalitat vetllés perquè la indústria embotelladora no prengués tanta aigua com per evitar que els brolladors públics ragin. L'actual consistori, encapçalat per la PIC, ha portat la demanda també a Madrid perquè les administracions agafin competències o clarifiquin a qui i en quina quantitat pertany l'aigua.